

Š i f r a u č e n c a :

Državni izpitni center

N 2 5 1 5 0 1 3 1

9.
razred

Torek, 1. april 2025 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki: učenec prinese modro/črno nalivno pero ali moder/črn kemični svinčnik, svinčnik, radirko, šilček, barvne svinčnike in ravnilo. Preizkusu je priložena štiristranska barvna priloga.

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA

v 9. razredu

NAVODILA UČENCU

Natančno preberi ta navodila.

Prilepi kodo oziroma vpiši svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani.

Pri vsaki nalogi odgovore napiši na črte v predvideni prostor znotraj okvirja, razen če je pri nalogi navedeno drugačno navodilo za reševanje.

Piši čitljivo. Če se zmotiš, napačni odgovor prečrtaj in pravilnega napiši na novo.

Barvne svinčnike in svinčnik uporablaj samo za risanje, barvanje ali načrtovanje.

Nečitljivi zapisi in nejasni popravki se ovrednotijo z nič točkami.

Če se ti zdi naloga pretežka, se ne zadržuj predolgo pri njej, temveč začni reševati naslednjo.

K nerešeni nalogi se vrni pozneje. Na koncu svoje odgovore ponovno preveri.

Zaupaj vase in v svoje zmožnosti. Želimo ti veliko uspeha.

Preizkus ima 24 strani, od tega 4 strani barvne priloge.

N 2 5 1 5 0 1 3 1 0 5

Raba tal

6. Na območjih s sredozemskim podnebjem človek na toplejših in bolj sončnih pobočjih tradicionalno goji nekatere vrste kulturnih rastlin. Ponekod zgradi tudi terase. Katera vrsta rabe tal oziroma katera kulturna rastlina med naštetimi je najpogostejša na terasiranih pobočjih? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A smrekov gozd
☒ B vinograd
C travnik
D njiva s sladkorno peso

(1 točka)

Prvotni prebivalci Severne Amerike

7. Od odkritja in kolonizacije (naselitve) Severne Amerike s strani Evropejcev je število prvotnih prebivalcev do danes drastično upadlo. Napiši dva razloga za upad števila prvotnih prebivalcev v preteklosti, ki je bil posledica naselitve Evropejcev.

Razlog 1: nasilje nad domorodci/izganjanje/bolezni/nasilno preseljevanje...

Razlog 2: suženjstvo/vojaški spopadi/genocid/lakota...

(2 točki)

Prvotni prebivalci Severne Amerike

8. V 20. stoletju so prvotne prebivalce začeli naseljevati na posebna območja v zahodnem delu ZDA. Kako imenujemo ta območja?

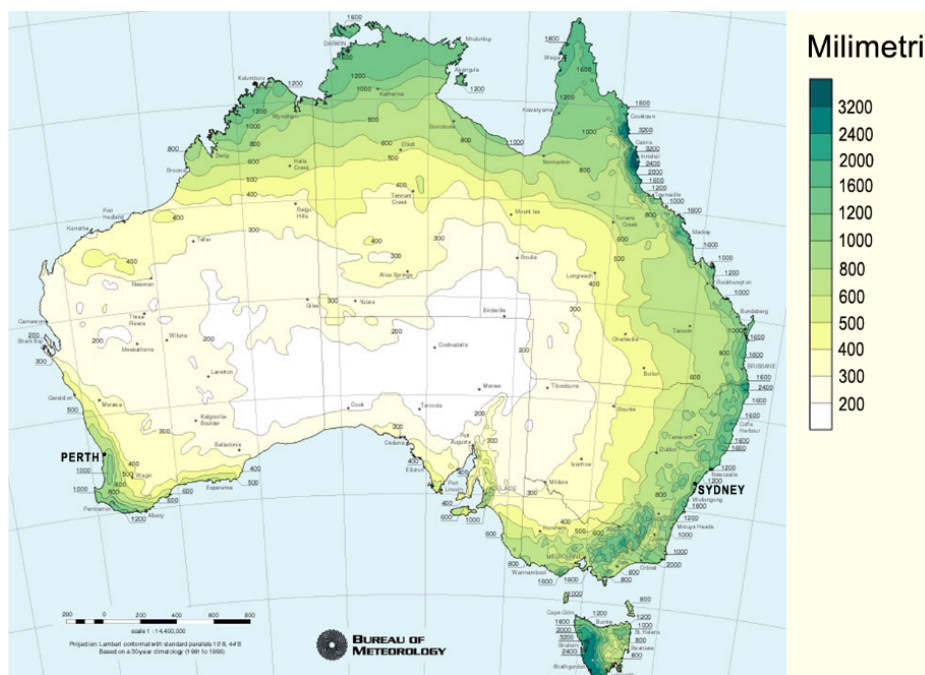
(Indijanski) rezervati.

(1 točka)

Podnebje in rastlinstvo Avstralije

9. Nalogo rešuj na zemljevidu na sliki 5 in pri tem uporabi zemljevid na sliki 4.

Slika 4: Letna količina padavin v Avstraliji

V večjem delu Avstralije pade tako majhna količina padavin, da tam uspeva zgolj skromno rastlinstvo oziroma rastlinstva sploh ni. Na zemljevidu na sliki 5 pobarvaj eno sklenjeno območje, kjer prevladujejo puščave.

Slika 5: Podnebno-rastlinski pasovi v Avstraliji

(1 točka)

(1 točka)

Cunami

12. Nalogo rešuj z uporabo zemljevida na sliki 18 v barvni prilogi.

Razloži, zakaj so rdeče obarvana območja pogosto ogrožena zaradi cunamija.

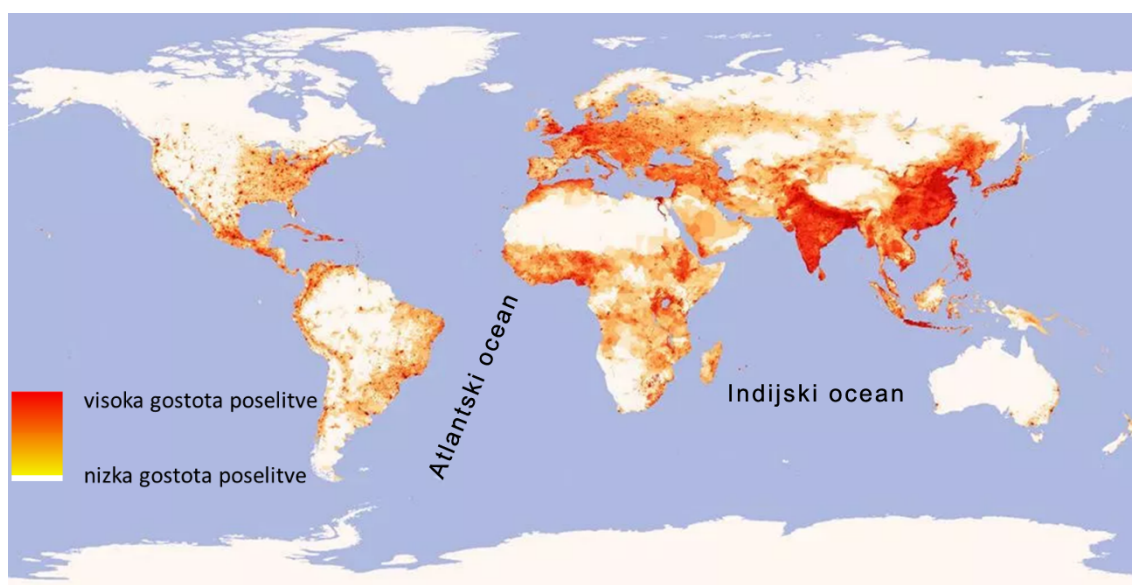
Ker območja ležijo na območju potresov, ki so glavni razlog za nastanek cunamijev.

Ker območja ležijo na stikih litosferskih/tektonskih ploč, kjer je veliko potresov, ki so glavni razlog za nastanek cunamijev.

(1 točka)

Cunami

13. Nalogo rešuj z uporabo zemljevida na sliki 18 v barvni prilogi in zemljevida na sliki 6.

Slika 6: Gostota poselitve

Razloži, zakaj je mogoče pričakovati več žrtev v Južni in Jugovzhodni Aziji kot na Aljaski, če bi se pojavil uničujoči cunami.

ker je v J in JV Aziji večje število prebivalcev / večja gostota poselitve kot na Aljaski.

(1 točka)

EVROPA

Jezikovne skupine v Evropi

14. V levem stolpcu sta navedeni dve jezikovni skupini v Evropi, v desnem pa je naštetih nekaj narodov. Jezikovni skupini pripiši črko tistega naroda, ki govori jezik izbrane jezikovne skupine.

JEZIKOVNI SKUPINI:

C romanska

B germanska

NARODI:

A Estonci

B Danci

C Francozi

D Madžari

E Čehi

(2 točki)

Polotoki in gorovja v Evropi

15. Nalogo rešuj z uporabo zemljevida na sliki 22 v barvni prilogi.

15. a) Napiši ime tistega polotoka v Evropi, na katerem je največ držav in ga prikazuje tudi zemljevid.

Balkanski polotok.

(1 točka)

15. b) Napiši ime gorovja, po katerem je dobil ime polotok, na katerem leži Italija.

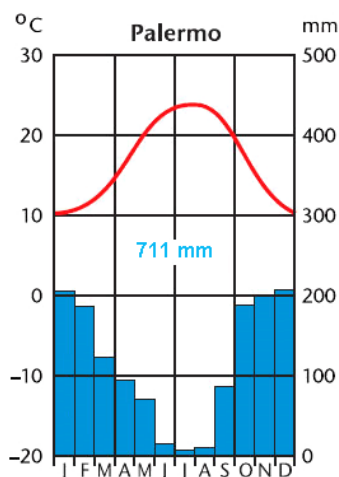
Apenini.

(1 točka)

Značilna sredozemska kulturna rastlina

16. Nalogo rešuj z uporabo klimograma na sliki 7 in zemljevida na sliki 8.

Slika 7: Klimogram kraja, kjer uspeva oljka

Slika 8: Razširjenost oljke

Obkroži DA, če trditev drži, in NE, če trditev ne drži.

Največja območja nasadov oljk v Evropi so na Pirenejskem polotoku.

DA NE

Olika uspeva na območjih Evrope, kjer poleti pade veliko padavin.

DA NE

(2 točki)

Turizem v Južni Evropi

17. V nekaterih državah, ki ležijo ob Sredozemskem morju, je turizem ena od najpomembnejših gospodarskih dejavnosti.

17. a) Razloži eno pozitivno spremembo v življenju prebivalstva turističnega kraja, ki jo je prinesel razvoj turizma.

Izboljšala se je prometna infrastruktura, ki je domače prebivalstvo bolj povežalo

z drugimi kraji/številni domačini so zaposleni v turizmu, ki so povezane z njim, s čimer se je izboljšal njihov standard...

(1 točka)

17. b) Razloži eno negativno spremembo v pokrajini, ki jo je povzročil razvoj turizma.

S povečanjem števila turistov se je v turističnih krajih povečala tudi količina

odpadkov, ki obremenjujejo okolje/ naravni viri se pretirano izrabljajo in jih

primanjkuje za lokalno prebivalstvo/povečal se je promet, ki onesnažuje okolje...

OKUJE...
(1 točka)

(1 točka)

Vpliv ledeniško preoblikovanega površja na življenje ljudi v Severni Evropi

19. Čeprav je razgibano ledeniško preoblikovano površje ponekod lahko ovira za številne človekove dejavnosti, pa so ga prebivalci Severne Evrope v marsikaterem primeru obrnili sebi v prid. Obkroži črko pred pravilno trditvijo.
- ☒ A Ledeniki so izoblikovali fjorde, ob katerih so nastala številna varna pristanišča, ki so za prebivalce odmaknjene Severne Evrope okno v svet.
 - ☐ B Ledeniki so v nižinskem svetu Severne Evrope pustili za sabo številne ledeniške morene, ki skrivajo v sebi veliko železove rude, ta pa je danes osnova za gospodarski razvoj večine severnoevropskih držav.
 - ☐ C Posledica delovanja ledenikov so gejziri, katerih vročo vodo prebivalci izkoriščajo za ogrevanje stanovanj in rastlinjakov ter v kopališčih.
 - ☐ D Po umiku ledenikov so za njimi ostala številna jezera, ki so pomemben vir namakalne vode za obsežne kmetijske površine.

(1 točka)

Država Severne Evrope in njena gospodarska dejavnost

20. Nalogo rešuj z uporabo besedila.

Država je glede na naravne značilnosti nekakšen podaljšek Srednje Evrope proti severu. Je pomemben evropski pridelovalec hrane. To ji omogočajo ne le ugodni naravni dejavniki, kot so nizko površje, milo oceansko podnebje in zelo kakovostne prsti, temveč tudi posebni družbeni dejavniki (izobražena delovna sila, združevanje v zadruge, uporaba najnovejših dosežkov znanosti pri delu).

20. a) Obkroži ime države, za katero velja zgornji opis.

Norveška Nemčija ☒ Danska Estonija

(1 točka)

20. b) Za razvoj katere gospodarske dejavnosti so pomembni dejavniki, ki so navedeni v besedilu?

Kmetijstva (poljedelstva/živinoreje)

(1 točka)

N 2 5 1 5 0 1 3 1 1 3

Izstop Velike Britanije iz Evropske unije

21. Nalogo rešuj z uporabo besedila.

Brexit: Najprej razočaranje kupcev prek spletnih strani

Delo, 9. 1. 2021 6.00

Britansko kraljestvo je s prvim januarjem 2021 dokončno izstopilo iz Evropske unije in postalo tretja država. Veljati je začel 1250 strani dolg sporazum o prihodnjih odnosih. Kaj v praksi prinaša podjetjem in državljanom, bo znano čez nekaj časa, Združeno kraljestvo je namreč prva država, ki je izstopila iz EU in tako tudi zapustila enotni evropski trg in carinsko unijo ...

(Vir: <https://vecer.com/v-soboto/brexit-najprej-razocaranje-kupcev-preko-spletnih-strani-10232029>.
Pridobljeno: 8. 4. 2023.)

Velika Britanija danes ni več članica Evropske unije. Razloži dve različni spremembi za življenje ljudi v Veliki Britaniji, ki sta posledici izstopa iz Evropske unije.

Razlaga spremembe 1: Podaljša se čas potovanja - ni prostega pretoka ljudi in blaga/ zaradi uvedbe carin, so izdelki dražji/VB ne more črpati sredstev iz evropskih skladov.

Razlaga spremembe 2: Primanjkuje delovne sile/VB ni več partnerica v izobraževalnih programih...

(2 točki)

Kmetijstvo Rusije

22. Nalogo rešuj z uporabo zemljevida na sliki 19 ter slik 20 in 21 v barvni prilogi.

Napiši dve različni utemeljitvi za trditev, da so v Rusiji razmere za kmetijstvo boljše v evropskem kot v azijskem delu države.

Utemeljitev 1: V evropskem delu so temperature višje, kar omogoča rast kmetijskih pridelkov/v evropskem delu so obsežna območja stepe z rodovitno prstjo, ki je primerna za rast različnih kmetijskih pridelkov.

Utemeljitev 2: V evropskem delu je površje bolj uravnano, zato je bolj primerno za poljedelstvo/v azijskem delu so obsežna močvirja in barja, ki so preveč mokra za kmetijsko pridelavo.

(2 točki)

Geografska lega Slovenije

Obkroži črko pred dvema trditvama, ki pravilno opisujeta značilnosti geografske lege Slovenije.

- A Slovenija leži na stičišču treh velikih evropskih gorovij, zato so vplivi morja na podnebje omejeni le na ozek priobalni pas.
- B Slovenija leži okoli 46° severno od ekvatorja, kar vpliva na prevladujočo razširjenost subtropskega podnebja.
- C Slovenija leži na stičišču štirih reliefno različnih naravnih enot, zato je pokrajinsko pestra in raznovrstna.
- D Zaradi lege na stičišču velikih naravnih enot, ki postopno prehajajo ena v drugo, je Slovenija prehodna država.
- E Zaradi lege na stičišču velikih naravnih enot, med katerimi prevladujejo gorovja, in pretežno gorskega podnebja je Slovenija težko prehodna država.

(2 točki)

(3 točke)

Podnebne značilnosti

25. Nalogo rešuj z uporabo klimograma na sliki 13 pri nalogi 26.

Obkroži DA, če trditev drži, in NE, če trditev ne drži.

Na klimogramu, prikazanem na sliki 13, je mesec z največ padavinami julij.

DA (NE

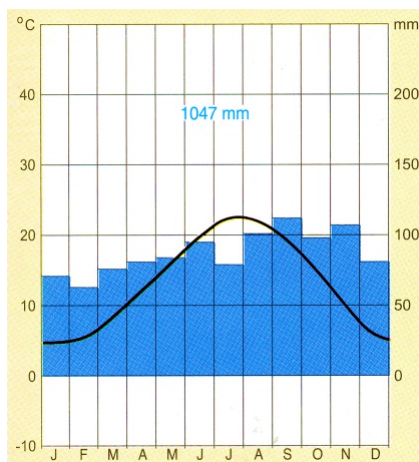
Na klimogramu, prikazanem na sliki 13, znaša letna temperaturna razlika med najhladnejšim in najtoplejšim mesecem več kot 25°C .

DA (NE

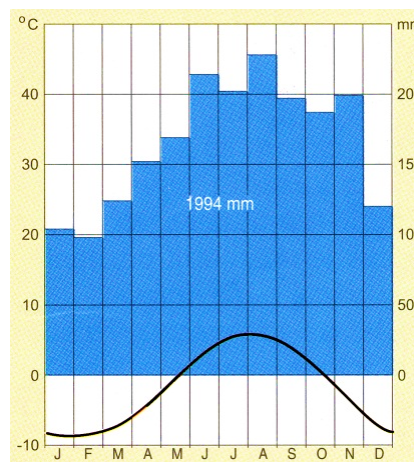
(2 točki)

Smučarski turizem

26. Nalogo rešuj z uporabo klimogramov na slikah 12 in 13.

Slika 12

Slika 13

26. a) Primerjaj klimograma. Zakaj je kraj, katerega značilnosti podnebja prikazuje klimogram na sliki 13, primernejši za razvoj smučarskega turizma?

Nizke zimske temperature in zadostna količina padavin pozimi.

(1 točka)

26. b) Na razvoj smučarskega turizma poleg podnebja odločilno vplivajo nekateri elementi reliefa. Navedi enega.

Naklon/strmina/strmost pobočja/nadmorska višina

(1 točka)

29. Kako z drugo besedo imenujemo prebivalce, ki se začasno preselijo v tujino?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A dnevni migranti
B zdomci
C izseljenci
D zamejci

Posledice začasnega odseljevanja

30. Nalogo rešuj z uporabo besedila.

Začasno odseljevanje, ki se je v Sloveniji razmahnilo s koncem šestdesetih let 20. stoletja, je takrat vključevalo predvsem mlado, nižje in srednje kvalificirano delovno silo, ki doma ni dobila dela ali pa je bilo to bistveno slabše plačano kot v tujini. Velika večina začasno odseljenih so bili mladi delavci kmečkega porekla. Drugo najmočnejšo skupino pa so tvorili delavci, ki so bili pred odhodom v tujino zaposleni v industriji in rudarstvu.

V današnjem času odhajanje na delo v tujino zajema predvsem višje izobraženo delovno silo, ki vsaj začasno išče bolje plačano ali zanjo na drug način ustrežnejšo zaposlitev, ki je doma v enaki obliki ne more dobiti.

(Prirejeno po: Olas, L., 1978: Nekateri populacijski problemi Prekmurja kot obmejne regije. II. slovensko-slovaški geografski simpozij. Maribor, str. 163–169; Senegačnik, J., 2023: Geografija sodobne Slovenije 1. Učbenik za 3. letnik gimnazije. Ljubljana, Modrijan, str. 71.)

Razloži dve družbenogeografski posledici, ki sta nastali zaradi začasnega odseljevanja.

Razloga posledice 1: Manjše število prebivalcev, zaradi česar se zmanjša gostota poselitve/ opuščanje kmetijstva, kar vpliva na manjšo kmetijsko pridelavo, propad kulture pokrajine...

Razlaga posledice 2: Vlaganje denarja, v zasebna bivališča, kar spreminja podobe naselij/
spremenjena starostna sestava prebivalstva, pomanjkanje kadrov, prizadete so panoge...

(2 točki)

Skupno število točk: 50

Slika 1: <https://www.juliana.ro/busola-o-idee-de-cadou-de-acu-istorie/>. Pridobljeno: 15. 6. 2018.

Slika 2: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Kompas>. Pridobljeno: 15. 6. 2018.

Slika 4: prirejeno po: <http://www.bom.gov.au/climate/how/newproducts/images/annualmap.jpg>. Pridobljeno: 15. 6. 2018.

Slika 5: prirejeno po: <https://i.pinimg.com/originals/93/c3/5a/93c35a7ccb99cf36544dfe648cf33673.jpg>. Pridobljeno: 15. 6. 2018.

Slika 6: prirejeno po: <https://i1.wp.com/memolition.com/wp-content/uploads/2014/01/world-population-density-map.jpg>. Pridobljeno: 15. 6. 2018.

Slika 7: <https://www.mozaweb.com/sl/mblite.php?cmd=open&bid=SI-2413187&page=18>. Pridobljeno: 7. 4. 2023.

Slika 8: <https://www.mozaweb.com/sl/mblite.php?cmd=open&bid=SI-2413187&page=20>. Pridobljeno: 7. 4. 2023.

Slika 9: <http://www.modrijan.si/slv/Solski-program/Solski-program/Gradiva-za-ucitelje/Osnovna-sola/geografija/Slikovno-gradivo-iz-ucbenika-za-geografijo-v-osnovni-soli-7.-razred>. Pridobljeno: 15. 6. 2018.

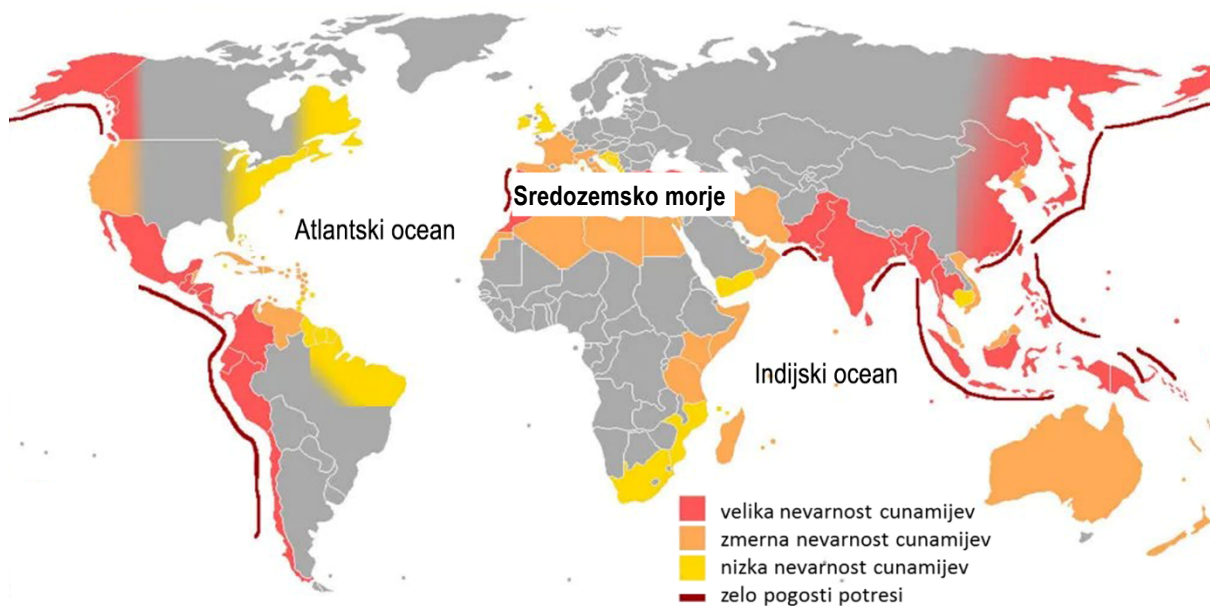
Slika 10: http://www.delo.si/assets/media/picture/20170113/sz5_djvu_1740318_pmaja_shutterstock-zelenjava.jpeg?rev=2. Pridobljeno: 19. 8. 2024.

Slika 11: prirejeno po: Verdev, H., 2011: Raziskujem Slovenijo 9. Učbenik za geografijo v devetem razredu osnovne šole. Ljubljana, Rokus, str. 84, 85.

Sliki 12 in 13: Senegačnik, J., Drobnjak, B., Otič, M., 2000: Živim v Sloveniji: Geografija za 8. razred osnovne šole. Ljubljana, Modrijan.

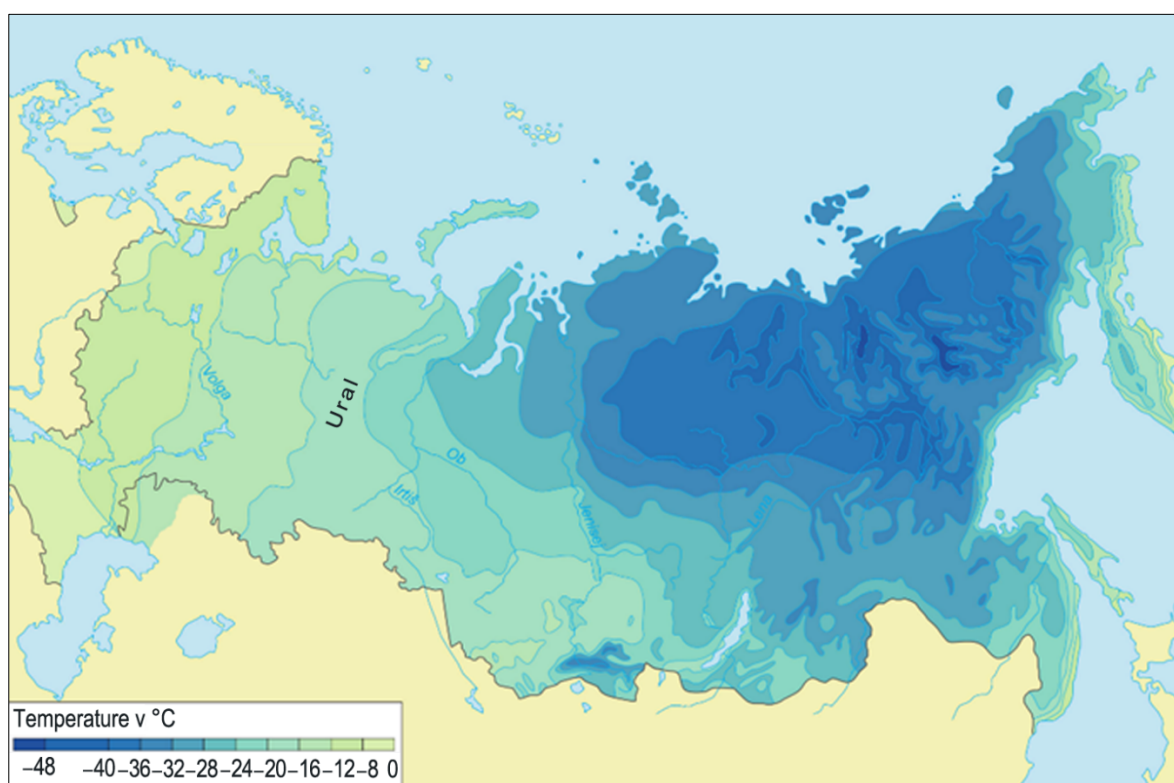
Preglednica 1: prirejeno po: http://uis.unesco.org/sites/default/files/datacentre/2017_Educational_attainment_-_Niveau_de_scolarisation.xlsx;
http://ec.europa.eu/eurostat/product?code=nama_10_pc&language=en&mode=view;
<http://www.bhas.ba/saopstenja/2017/BDP%202016%20proizvodni.pdf>. Pridobljeno: 23. 4. 2018.

Slika 15: <http://www.slo-zeleznice.si/sl/potniki/slovenija/vozni-redi/ovire-v-prometu>. Pridobljeno: 30. 9. 2020.

Slika 18: Ogroženost zaradi nevarnosti cunamija

(Vir: prirejeno po: <https://www.popsci.com/science/article/2012-12/why-arent-we-afraid-tsunami-hitting-san-francisco>. Pridobljeno: 15. 6. 2018.)

Slika 19: Povprečna januarska temperatura v Rusiji

(Vir: prirejeno po: <https://www.mozaweb.com/sl/mblite.php?cmd=open&bid=SI-2413187&page=100>. Pridobljeno: 5. 7. 2024.)

N 2 5 1 5 0 1 3 1 2 3

Slika 20: Pokrajina v Sibiriji

(Vir: <https://www.mozaweb.com/sl/mblite.php?cmd=open&bid=SI-2413187&page=98>. Pridobljeno: 5. 7. 2024.)

Slika 21: Vzhodnoevropska gozdna stepa

(Vir: [https://sl.wikipedia.org/wiki/Vzhodnoevropska_gozdna_stepa#/media/Slika:20140614_151745_Richtone\(HDR\).jpg](https://sl.wikipedia.org/wiki/Vzhodnoevropska_gozdna_stepa#/media/Slika:20140614_151745_Richtone(HDR).jpg). Pridobljeno: 5. 7. 2024.)

